

050201 - Beynəlxalq münasibətlər

Fənlərin sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
	Ümumi fənlər	30
1	<p>Azərbaycanın tarixi Bu fənn Azərbaycanın müasir dövlətçilik ənənələrinin yaranmasını, mərhələlərini, formalaşmasını və inkişafını öyrənir, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin güclənməsində siyasi, ideoloji, iqtisadi, mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edir. Tələbələrımızdə vətənpərvərlik hissini aşılamaq üçün müxtəlif tarixi mərhələlərdə yaranmış dövlətlərin siyasi tarixi, ayrı-ayrı şəxsiyyətlərin qəhrəmanlıq nümunələri tarixi faktlar əsasında şərh olunur. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və rolu sistemli təhlil edilir. Əsas məqsəd tələbələrdə geniş dünyagörüşünün, vətən sevgisinin, tarixi hadisələri analitik təhlil etmə qabiliyyətinin və hadisələrdən, siyasi proseslərdən düzgün nəticə çıxarmaq qabiliyyətini formalaşdırmaqdan ibarətdir.</p>	5
2	<p>Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya Bu fənn çərçivəsində tələbələrə Azərbaycan dilində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.</p>	4
3	<p>Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya Bu fənn çərçivəsində tələbələrə ixtisası üzrə xarici dillərdən birində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı, şifahi və yazılı bacarıqların aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.</p>	15
4	<p>Seçmə fənlər (Seçmə fənlər ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçmə fənlərə əlavələr edilə bilər.)</p>	6
4.1	<p>Fəlsəfə Bu fənn fəlsəfənin yaranması və inkişafının əsas mərhələləri, varlıq haqqında fəlsəfi təlim, materiya anlayışı. Müasir elm materiyanın quruluşu haqqında, hərəkət. Məkan və zaman, dialektikanın əsas qanunları və kateqoriyaları, fəlsəfədə şüur problemi, insanın fəlsəfi anlamı, təbiət və cəmiyyət, idrak və onun strukturu, elmi idrak və onun metodları, yaradıcılıq və intuisiya, elmin etikası, sosial idrakın spesifikasiyi. Cəmiyyət özünəinkişaf edən sistemdir, ictimai həyatın əsas sferaları. İqtisadi həyatın fəlsəfi səpkisi, cəmiyyətin sosial sferası, siyasi həyatın fəlsəfi təhlili, cəmiyyətin mənəvi həyatı, tarixi prosesin subyektləri və hərəkətverici qüvvələri, mədəniyyət və sivilizasiya, şəxsiyyət və sosial dəyərlər təhlil və tədqiq edilir.</p> <p>Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Azərbaycan dövlətinin konstitusiya statusu, Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığı, insan və vətəndaş hüquqları, azadlıqları və vəzifələri, dövlət hakimiyyəti, Konstitusiya əsasında hakimiyyətin bölünməsi, qanunvericilik hakimiyyəti, icra hakimiyyəti və onun orqanları, məhkəmə hakimiyyəti, onun quruluşu və sistemi, əmək hüququnun əsasları, mülki hüququn əsasları, ailə hüququnun əsasları, cinayət hüququnun əsasları.</p> <p>Məntiq Məntiq fənni insana imkanları obyektiv qiymətləndirməyə, tez və düzgün qərar verməyə, fikirləri aydın şəkildə ifadə etməyə, həmsöhbəti düzgün</p>	3

arqumentlərdən istifadə edərək inandırmağa, qeyri-müəyyən vəziyyətlərdən uzaq olmağa kömək edir. Bu fənn məntiqi düşünmə qabiliyyətini qiymətləndirir, məntiqi qanunauyğunluqları qavramaq və tətbiq etmək bacarığını ölçür və müxtəlif sahələrdə məlumat fondunun nə qədər zəngin olduğunu öyrənməyə imkan verir.

Etika

Bu fəndə etik fikir, onun təkamülünün əsas mərhələləri: Qədim Hindistan və Çində etik fikir, antik dövrdə etik fikir, orta əsrlər və yeni etik fikir. Azərbaycanda etik fikir, islam etikas, əxlaqın mahiyyəti və əsas funksiyaları, əxlaq və ictimai şüurun digər formaları, əxlaqi şüur və fəaliyyət, etikanın əsas kateqoriyaları: xeyir və şər, borc və vicdan, şərəf və ləyaqət, xoşbəxtlik və həyatın mənası, tətbiqi etika və peşə etikas haqqında məlumat verilir.

Multikulturalizm

Hər bir fənnin, elmin öyrənilməsi onun obyektinin, predmetinin və məqsədinin müəyyən edilməsindən başlayır. Bu isə öz növbəsində elmin məzmununun açıqlanmasına kömək edir. Elmin obyektini və predmetini bir-birilə sıx bağlıdır. Lakin onları bir-birilə eyniləşdirmək düzgün deyil. Elmin obyektini insanın idraki fəaliyyəti vasitəsilə dərk olunan reallıq təşkil edir. Obyektin bilavasitə tədqiq olunan xüsusiyyətləri, əlamətləri, tərəfləri isə elmin predmeti kimi çıxış edir. Elmin obyektini onun predmetinə münasibətdə daha genişdir. Daha konkret desək, elmin predmeti onun obyektinin müəyyən bir hissəsi kimi obyektin bu və ya digər elm sahəsi üçün müəyyən elmi-nəzəri və praktiki əhəmiyyət kəsb edən xüsusiyyətlərini, əlamətlərini, tərəflərini əks etdirir. Elmin predmeti subyektin, yəni tədqiqatçının obyektə münasibətini ifadə edir. O, subyekt tərəfindən reallığın hansı xüsusiyyətlərinin və əlamətlərinin öyrənildiyini göstərir. Elmin obyektini və predmetini haqqında yuxarıda deyilənləri nəzərə alaraq "Multikulturalizm" fənninin obyektini və predmetini müəyyən etmək olar. "Multikulturalizm" fənninin obyektini çoxmədəniyyətlik təşkil edir. Əvvəlki yarımfəsildə qeyd olunmuşdur ki, çoxmədəniyyətlik məfhumu sözün geniş mənasında işlədilər multikulturalizm məfhumunun məzmununu əks edir və o, cəmiyyətdə mövcud olan etnik, irqi, dini və mədəni müxtəliflikləri, eləcə də bu müxtəlifliklərin əsasını təşkil edən etnik, dini və mədəni dəyərləri ehtiva edir. "Multikulturalizm" fənninin predmetinə gəldikdə isə, cəmiyyətdəki çoxmədəniyyətliliyin, yəni etnik, irqi, dini və mədəni müxtəlifliklərin, bu müxtəlifliklərin əsasını təşkil edən etnik, dini və mədəni dəyərlərin qorunmasının yollarını öyrədir. Fənnin predmetinin tərifində onun məqsədi aydın şəkildə özünü büruzə verir. Müasir multikultural cəmiyyətdə etnik, irqi, dini və mədəni müxtəlifliklərin, həmçinin bu müxtəlifliklərin əsasını təşkil edən etnik, dini və mədəni dəyərlərin qorunmasının yollarının müəyyən edilməsi "Multikulturalizmə giriş" fənninin məqsədidir. "Multikulturalizm" fənninin obyektini olan çoxmədəniyyətliliyi digər fənlər də öyrənə bilər. Məsələn, çoxmədəniyyətlik fəlsəfə, sosiologiya və mədəniyyətşünaslıq kimi elmlər üçün də tədqiqat obyektini qismində çıxış edə bilər. Lakin bu sadalanan elmlərin hər biri çoxmədəniyyətliliyə öz predmetinə uyğun şəkildə yanaşır. Fəlsəfə çoxmədəniyyətliliyin əsasən mahiyyətini, sosiologiya onun cəmiyyətdə formalaşmasını, digər sosial hadisələrlə münasibətlərini, mədəniyyətşünaslıq isə daha çox əhəmiyyətini ön plana çəkir.

Sosiologiya

	<p>Sosiologiyanın predmeti, funksiyaları və strukturu. Sosioloji fikrin təşəkkülü və tarixi inkişafının əsas mərhələləri. Cəmiyyətin meydana gəlməsi, sosial həyatın təşkilinin tarixi tipləri. Sosioloji tədqiqatların metodologiyası və metodikası. İctimai rəyin sosiologiyası. Şəxsiyyətin sosiologiyası. Sosial strukturun sosiologiyası. Sosial-ərazi birlikləri, şəhərin və kəndin sosiologiyası. İdarəetmənin sosiologiyası. Sosial institutların sosiologiyası. Ailə və nikahın sosiologiyası. Dinin sosiologiyası. Siyasətin sosiologiyası. Mədəniyyətin sosiologiyası. İdeoloji münasibətər və insanların sosial fəaliyyəti. Sosial ekologiya</p>	
4.2	<p>İnformasiya texnologiyaları (ixtisas üzrə) İnformasiyanın təmini və emal edilməsi. İnformasiya texnologiyaları. İnformasiyanın predmeti və məzmunu. İnformasiya prosesləri və onun avtomatlaşdırılması. İnformasiyanın tədqiqinə yanaşma aspektləri. İnformasiya sistemləri. İnformasiya sistemlərinin strukturu və əsas obyekt. İnformasiya sisteminin aparat və proqram hissəsi. Müxtəlif əlamətlərə görə informasiya sistemlərinin təsnifatı. İnformasiya sistemlərinin əsas komponentləri. Onların fəaliyyət sxemləri. İnformasiya sistemlərinin inkişaf meylləri. Rəqəmli hesablama sistemləri. Kompüterlərin qurulma prinsipləri. Əmr anlayışı. Kompüterlərin arxitekturası və strukturu. Kompüterlərin məntiqi strukturunu öyrədir. Müxtəlif növ kompüter qurğuları və şəbəkə texnologiyaları daxil olmaqla informasiya texnologiyalarının (İT) əsasları təqdim olunur. İkili say sistemləri kimi müxtəlif məlumatların təqdim etmə sxemləri əhatə olunur. Bu kurs tələbələrin İT mühitində uğurlu mütəxəssis olmaları üçün lazım olan alətlər və tətbiqlərə geniş bir giriş təqdim edir. Tələbələr insan-kompüter qarşılıqlı fəaliyyətinin əsas məlumat texnologiyalarını, məlumatların idarə edilməsini, proqramlaşdırma, şəbəkələşməni, veb sistemləri və texnologiyalarını, habelə məlumat təminatı və təhlükəsizliyini araşdıracaqlar. İT sahəsinin bəzi vacib elementləri ilə iş təcrübəsi müxtəlif laboratoriya tapşırıqları ilə əldə edilir.</p> <p>İnformasiyanın idarə edilməsi İdarəetmədə informasiya sistemlərindən istifadənin əsasları, Şirkətin informasiya infrastrukturunu, Müştərilərlə münasibətlərin idarə edilməsinin elektron, sistemlərinin inkişafının təhlili, İnformasiya sistemləri və idarəetmə, Müəssisə modelləri sistemi, Müəssisələrin müştərilərlə qarşılıqlı əlaqələri sisteminin quruluşu və yaradılması prinsipləri, İnformasiya texnologiyalarından istifadə etməklə şirkətin strategiyasının reallaşdırılması, İnformasiya sistemləri xidmətlərinin idarə edilməsi: funksiyalar, proseslər, ölçmələr, İnformasiya sistemləri xidmətinin nəticəliliyinin ölçülməsi, İnformasiya sistemlərinin fəaliyyəti və inkişaf etdirilməsi xərclərinin qiymətləndirilməsi, İnformasiya texnologiyaları servisləri və biznes üçün sahibolmanın icmal dəyəri, İnformasiya texnologiyalarının inkişafı layihələri və təşkilatların yenidən qurulması, Mürəkkəb informasiya sistemlərinin tətbiqinin standart metodikaları, Müştərilərin idarə edilməsinə yönəldilmiş şəbəkə təminatı öyrədir.</p> <p>Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş Sahibkarlıq mühiti və rəqabəti, kiçik və orta sahibkarlıq, sahibkarlıq fəaliyyətində vergi qoyma, qiymət siyasəti, menecment və marketing sistemi. Biznesin təşkilatı- hüquqi formaları. GZİT təhlil, sahibkarlığın xarici və daxili mühiti. Kommersiya, maliyyə, məsləhət, istehsal sahibkarlığı. Uçot, yenidən bölüşdürmə, stimullaşdırıcı, balanslaşdırıcı və istehsalın yerləşdirilməsi.</p>	3

	İxtisas fənləri	120
5	<p>Siyasi coğrafiya</p> <p>Fənlərarası xarakterə malik bu kurs çərçivəsində tələbələrə fiziki və mədəni-coğrafi amillərlə siyasi proseslər arasında əlaqələr öyrədilir; siyasi coğrafiyanın əsas anlayışları, kateqoriyaları, istiqamətləri, inkişaf mərhələləri; sərhədlər, onların tipologiyaları, təsnifatı; dünyanın müxtəlif regionlarında dövlətlərin ərazilərinin, onların siyasi-coğrafi sərhədlərinin formalaşması, siyasi quruluşun, daxili və xarici siyasətinin xüsusiyyətlərinin coğrafi amillərlə bağlılığı öyrənilir, əhalinin sosial strukturunda coğrafi fərqlər nəzərdən keçirilir, partiyaların, siyasi qüvvələrin yerləşməsinin, habelə müxtəlif hakimiyyət orqanlarına seçkilərin coğrafi xüsusiyyətləri, əhalinin milli və dini tərkibinin coğrafi əsasları öyrənilir. Kurs çərçivəsində müasir beynəlxalq münasibətlərin və münaqişələrin (xüsusilə daxili münaqişələrin) coğrafi şərtləri (səbəbləri) öyrənilir.</p>	3
6	<p>Beynəlxalq münasibətlər tarixi</p> <p>Bu fənn beynəlxalq münasibətlər tarixini sistemli əsasda dörd dövrə bölərək öyrənir. Birinci dövrdə Vestfal sisteminin formalaşmasından Birinci dünya müharibəsinin sonuna qədər olan müddətdə beynəlxalq münasibətlərin əsas prinsipləri, tendensiyaları, hadisələri, problemləri və xüsusiyyətləri, habelə beynəlxalq konqreslərin, konfransların və müqavilələrin rolu və əhəmiyyəti, müasir beynəlxalq münasibətlərə təsirlər öyrənilir. Bundan əlavə qeyd olunan dövrdə müxtəlif sistemlərin və altsistemlərin təşəkkülü, təkamülü, ideoloji, iqtisadi və daxili siyasi amillərin təsirləri yalnız tarixi yanaşma çərçivəsində deyil, həm də siyasi kontekstdə təhlil olunur. İkinci dövrdə ilk qlobal beynəlxalq nizam olan Versal-Vaşinqton sisteminin yaranması, inkişafı və tənəzzülü öyrənilir. Sistemli yanaşma çərçivəsində Avropada, Asiya-sakit okean regionunda, Yaxın (Orta) Şərqdə, Latın Amerikasında beynəlxalq münasibətlər öyrənilir. Bundan əlavə Millətlər Cəmiyyətinin və başlıca beynəlxalq konfransların – Paris, San-Remo, Genüya, Lozanna, Haaqa, Lokarno, Cenevre, Montre, Münhenin fəaliyyəti, İkinci Dünya müharibəsinin başlanması, gedişi, nəticələri, habelə müharibə illərində keçirilən beynəlxalq konfranslarda qəbul edilmiş qərarlar ətrafı təhlil olunur. Üçüncü dövr Yalta-Potsdam sisteminin formalaşmasından Soyuq müharibənin dağılmasına qədərki dövrü əhatə edir. Sistemli yanaşma çərçivəsində dünyada başlıca siyasi proseslərin inkişaf tendensiyaları, bipolyar sistemin xüsusiyyətləri, qlobal və regional təhlükəsizliyin hərbi-siyasi aspektləri, o cümlədən strateji sabitlik problemləri öyrənilir. Beynəlxalq münasibətlərin qlobal və regional altsistemlərinin fəaliyyətinin xarakterik xüsusiyyətlərinin müəyyən edilməsi, BMT-nin və digər beynəlxalq və regional təşkilatları fəaliyyəti, habelə aparıcı aktorların beynəlxalq münasibətlərin inkişafının əsas tendensiyalarının formalaşmasında rolu öyrənilir. Dördüncü dövr, soyuq müharibə bitdikdən sonra müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminin formalaşması prosesini, regional altsistemlərdə hadisələrin inkişaf istiqamətlərini, yeni beynəlxalq təhdidlərin ortaya çıxması və onlara qarşı mübarizə, habelə qlobal sistemdə böhranlar və gücün rolunun artması məsələləri öyrənilir. Beynəlxalq münasibətlər tarixi fənni müasir beynəlxalq münasibətlərin öyrənilməsi və tədqiqi üçün dərin metodoloji və praktik əsas yaradır.</p>	16
7	<p>Türk xalqlarının müasir tarixi</p> <p>Bu fənn XIX-XX əsrin həddlərində türkçülük ideologiyasının formalaşması, türk dövlətlərinin mürəkkəb beynəlxalq şəraitdə milli dövlətçiliklərini qurmaları</p>	3

	və qarşılaşdıqları əsas problemlər, İmperiya siyasəti nəticəsində türk xalqlarının assimilyasiyaya və qətlə/soyqırma məruz qalmaları, Türkiyə Respublikasının XX-XXI əsrlərdə inkişaf tarixi, Soyuq müharibə bitdikdən sonra müstəqil türk dövlətlərinin yaranması və inkişafı, türk dövlətini birləşdirən beynəlxalq təşkilatlar və qurumların fəaliyyəti, habelə çağdaş dövrdə böyük dövlətlərin tərkibində yaşayan türk xalqlarının milli-mədəni inkişaf problemləri öyrənilir.	
8	<p>Siyasi fikir tarixi</p> <p>Bu fənn siyasi təlimlərin yaranması və inkişafı, qədim dünyada siyasi təlimləri, qədim Yunanıstan və Roma'nın siyasi təlimləri, qədim Hindistan və Çinin siyasi düşüncəsi, Avropa və Şərq dünyagörüşünün fərqləri, şərqdə hakimiyyət və hökmdar haqqında təsəvvürlər, orta əsrlərin sosiomədəni və intellektual özünəməxsusluğu və orta əsrlərin siyasi təlimlərinin xarakterik xüsusiyyətləri, yeni dövrün siyasi düşüncəsində cəmiyyət, dövlət və hüquq, intibah dövrünün ümumi xüsusiyyətləri və xarakteri, siyasətin xüsusi fəaliyyət sahəsi kimi formalaşması, vətəndaş cəmiyyəti haqqında nəzəriyyələr, maarifçilik dövrünün sosial-siyasi ideyalarının ümumi xüsusiyyətləri, hüquqi dövlətdə hakimiyyət bölgüsü nəzəriyyəsi, xalq suverenliyi və birbaşa xalq hakimiyyəti ideyası, alman klassik fəlsəfəsi, XVIII əsrdə ABŞ-da siyasi və hüquqi təlimlər, Almaniya və İngiltərədə XVIII əsrin sonunda siyasi təlimlər, XIX əsrdə Avropada siyasi ideyalar, XX əsrdə Qərbdə siyasi və hüquqi təlimləri və s. tədris edilir. Fənn çərçivəsində eyni zamanda Azərbaycanın siyasi fikir tarixi öyrənilir.</p>	4
9	<p>Siyasət nəzəriyyəsi</p> <p>Fənnin çərçivəsində tələbələr siyasi nəzəriyyənin əsas kateqoriyalarını, paradigmalrı, siyasi elmin əsas metodlarını, müasir politoloji konsepsiyalar və nəzəriyyələri, siyasətin institusional və qeyri-institusional sferaları, siyasi hakimiyyətin xüsusiyyətlərini, siyasi elita və siyasi liderləri, dövlət siyasi institut kimi, siyasi partiyalar və ictimai hərəkatları, siyasi sistemlər və siyasi rejimləri, siyasi ideologiya, siyasi psixologiya, siyasi mədəniyyət və siyasi prosesləri öyrənirlər.</p>	4
10	<p>Müqayisəli siyasi sistemlər</p> <p>Fənnin məqsədi tələbələrə müasir komparativistika metodlarından istifadə etməklə dünyanın müxtəlif ölkələrinin siyasi sistemləri haqqında biliklər verməkdir. Sözügedən kurs siyasi sistem nəzəriyyəsinə əsas yanaşmaları nəzərdən keçirmək, Amerikanın, Avropanın, Asyanın və Afrikanın aparıcı ölkələrinin siyasi sistemlərinin xüsusiyyətlərini ətraflı, müqayisəli təhlilini vermək, müxtəlif ölkələrin siyasi mədəniyyətini təhlil etmək imkanını yaradır. Müxtəlif partiya sistemləri və seçki sistemləri müqayisə olunur. Müxtəlif dövlətlərdə qanunverici-icraedici hakimiyyətlər arasında qarşılıqlı münasibətlərin xüsusiyyətləri, müxtəlif siyasi rejimlərin spesifikasiyası, mərkəzi və yerli hakimiyyətlər arasında mövcud olan münasibətlər tədqiq olunur. Kursun uğurlu başa çatması halında tələbələr dünya siyasi sistemlərinin əsas xüsusiyyətlərini, onların fərqli xüsusiyyətlərini müəyyən edə və izah edə biləcəklər.</p>	4
11	<p>Xarici siyasətin təhlili</p> <p>Fənn çərçivəsində xarici siyasət mexanizmi, xarici siyasət sahəsində qərarların qəbul edilməsi prosesinin mərhələləri, prosesə təsir edən amillər, müxtəlif dövlətlərdə xarici siyasət qərarlarının qəbul edilməsi prosesinin xüsusiyyətləri və xarici siyasətin proqnozlaşdırılması tədris olunur. Xarici siyasətin təhlili ilə</p>	4

	məşğul olan aparıcı dünya (beyin mərkəzləri) mərkəzləri, müxtəlif dövlətlərin xarici siyasət kursunun təhlili, xarici siyasətə aid olan məlumatların/faktların təhlili kimi məsələlər də kursa daxildir.	
12	Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsi Bu fənn beynəlxalq münasibətləri öyrənən əsas nəzəriyyələri və yanaşmaları dərinlən təhlil edərək öyrənilməsinə nəzərdə tutur. Öyrənilən hər bir nəzəriyyənin praktik nümunələr (situasiyalar) üzərində tətbiq olunması kursun tədrisinin əsas hissəsini təşkil edir. Bundan əlavə, beynəlxalq münasibətlərin əsas anlayışları, metodları, strukturu, proseslər, təzahürlər, habelə çağdaş dövrün əsas problemlərinin təhlili kurs çərçivəsində tədris olunur. Beynəlxalq münasibətlərin nəzəriyyəsi beynəlxalq siyasətin öyrənilməsinin metodoloji əsasını təşkil edir.	8
13	Müasir diplomatiya Fənnin məqsədi müasir diplomatiyanın beynəlxalq münasibətlərin tənzimlənməsində rolu, tarixi inkişafı və müasir dövrdə məqsəd və vəzifələri, o cümlədən diplomatiyanın əsas anlayış və prosesləri, onun ənənəvi və yeni sahələri haqqında sistemləşdirilmiş biliklər verməkdən ibarətdir. Fənnin tədrisi prosesində tələbələrə diplomatiyanın yeni dövrün çağırışlarına uyğunlaşdırılması, diplomatiyaya nəzəri yanaşmalar, eyni zamanda postbipolyar dövrdə diplomatiyanın xüsusiyyətləri, mexanizmləri nəzərdən keçirilir, ikitərəfli, çoxtərəfli diplomatiyanın səciyyəvi xüsusiyyətləri haqqında biliklər verilir; diplomatik qəbullar, söhbətlər, görüşlər, səfərlər zamanı davranış qaydaları və nitq vərdisləri formalaşdırılır; müasir diplomatiyanı həyata keçirən orqanlar sistemi, onların strukturu, vəzifə və səlahiyyətləri, fəaliyyət istiqamətləri öyrədilir; diplomatik xidmətin təşkilinin müqayisəli təhlili əsasında Amerika, Avropa, Asiya və Afrika dövlətlərinin, həmçinin Azərbaycanın yerli təcrübəsi öyrədilir; tələb olunan ədəbiyyat və internet resurslarından istifadə etmək, sənədlərlə işləmək və onları hazırlamaq bacarıqları aşılır.	5
14	Beynəlxalq təhlükəsizlik Fənnin məqsədi tələbələrə beynəlxalq təhlükəsizlik sistemi haqqında sistemli və hərtərəfli biliklər vermək, müasir beynəlxalq təhlükəsizliyin nəzəri-konseptual, hüquqi əsaslarının, qlobal və transmilli təhlükələr və onlara qarşı mübarizə, silahlanma, silahların məhdudlaşdırılması və tərkisilah problemi, silahlı münaqişələr və beynəlxalq təhlükəsizlik, beynəlxalq informasiya və enerji təhlükəsizliyi, Avropada, Mərkəzi Asiyada, Yaxın və Orta şərqdə, Afrikada, Amerikada, Asiya-Sakit okean regionunda təhlükəsizlik problemləri, habelə aparıcı dövlətlərin milli təhlükəsizlik siyasətinin tədris olunması nəzərdə tutulur.	6
15	İnteqrasiya prosesləri və beynəlxalq təşkilatlar Fənn çərçivəsində müasir inteqrasiya nəzəriyyələri, inteqrasiya proseslərinin formaları, növləri, intensivliyi, xüsusilə siyasi inteqrasiya problemi təhlil olunur, beynəlxalq təşkilatların yaranma tarixi, beynəlxalq təşkilatların təsnifatı və növləri, onların strukturu və fəaliyyəti, həmçinin qlobal əməkdaşlıq perspektivləri tədris olunur. Tədris prosesində beynəlxalq hökumətlərarası təşkilatlarla bərabər aparıcı beynəlxalq qeyri hökumət təşkilatlarının strukturu və fəaliyyəti öyrənilir. Fənnin tədrisinin məqsədi tələbələrə müasir dünyada qlobal siyasi, iqtisadi və mədəni birliyin – qlobal cəmiyyətin formalaşdırılması məsələlərinə dair nəzəri – praktik dünyagörüşünün formalaşdırılması və biliklərin verilməsidir.	4
16	Müasir münaqişələr və sülh prosesi	4

	<p>Fənn çərçivəsində münaqişələrə, xüsusilə vətəndaş münaqişələrinə/müharibələrinə dair müasir nəzəriyyələrin təhlil edilməsi, bu nəzəriyyələrin praktik münaqişələr üzərində tətbiq edilərək öyrənilməsi, XX əsrin sonu – XXI əsrdə baş verən münaqişələrin səbəbləri, növləri, formaları və onların həlli texnologiyaları haqqında biliklərin mənimsənilməsi, xüsusilə daxili münaqişələrin dünyada daha geniş yayılmasının səbəbləri, növləri, dünyanın müxtəlif regionlarında inkişaf dinamikası və beynəlxalq münasibətlərə təsirlərinin öyrənilməsi nəzərdə tutulur. Bundan əlavə fənnin tədrisi münaqişələrin tənzimlənməsinin və həllinin müasir dövrdə geniş yayılmış diplomatik-siyasi və xarici müdaxilə üsullarının dərinlən təhlil edilməsini ehtiva edir.</p>	
17	<p>Azərbaycan Respublikasının xarici siyasəti Fənnin tədrisi Azərbaycan Respublikasının xarici siyasət mexanizmi, strukturu və xarici siyasət resursları, Azərbaycan Respublikasının xarici siyasətinin nəzəri-konseptual əsasları, əsas prinsipləri, prioritetləri, istiqamətləri, müxtəlif dövlətlərlə siyasi, hərbi, diplomatik, iqtisadi və mədəni sahələrdə ikitərəfli münasibətlərinin öyrənilməsini, ölkənin ərazi bütövlüyünün təmin olunması istiqamətində həyata keçirilən diplomatik-siyasi fəaliyyətin, beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrin, müxtəlif beynəlxalq qurumların fəaliyyətində iştirakın, enerji siyasəti və onun regional və beynəlxalq münasibətlər sistemində təsirinin Azərbaycan lider dövlətə çevrilməsi prosesinin təhlil edilərək öyrənilməsini nəzərdə tutur.</p>	5
18	<p>Siyasi təhlil və tənqidi təfəkkür İxtisaslı mütəxəssisin hazırlanması müstəqil təhlil və tədqiqatın aparılması, düzgün qərarların qəbul edilməsi bacarıqlarının formalaşdırılmasını tələb edir. Tələbələr tədris prosesində və peşə fəaliyyətində qarşıya qoyulan konkret məqsədləri və məsələlərin həll etmək üçün bir sıra vacib nəzəri və empirik metodlara yiyələnirlər. Modellərin qurulması; analogiyaların aparılması; deduksiya; fərziyyələrin irəli sürülməsi; abstraksiya; müşahidə; eksperimentin aparılması; sorğuların keçirilməsi, təhlili, ümumiləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi; delfi üsulu; kontent analiz; faktların/informasiyanın toplanması, seçilməsi, kompüter vasitəsi ilə emalı, onlar arasında əlaqələrin qurulması; müqayisə; ölçmə; irəli sürülən fərziyyəni yoxlamaq üçün müxtəlif statistik təhlillərdən istifadə bacarığı və s. Fənn çərçivəsində tələbələrdə məntiqi mühakimə yürütmə və tənqidi təfəkkür bacarıqlarını inkişaf etdirilir. Tələbələr deduksiya və induksiya yolu ilə nəticələr çıxarmaq, deduktiv və induktiv arqumentləri müyyənləşdirmək və qiymətləndirmək, səfsətlərin mövcudluğunu aşkar etmək və onlara yol verməmək, tənqidi təfəkkürün əsas komponentlərini müəyyən edə bilmək bacarığına yiyələnirlər. Tələbələrə deduksiya, induksiya və arqumentasiya bacarığını tətbiq edərək şifahi və yazılı nitq vərdişlərini inkişaf etdirmək, məntiqi və tənqidi təfəkkür qabiliyyəti ilə tədqiqat aparmaq vərdişlərinin sintezinə nail olmaq öyrədilir. Bununla yanaşı, fənnin tədrisinə riyazi məntiq elementlərinin, riyazi statistikanın metodlarının daxil edilməsi tələbələrin gələcək təhsili üçün etibarlı zəmin yaradır.</p>	4
19	<p>Beynəlxalq hüquq Dövlətlər və beynəlxalq hüququn digər subyektləri arasında yaranan</p>	6

	<p>münasibətləri tənzim edən beynəlxalq ümumi hüquq çərçivəsində beynəlxalq münasibətlərin beynəlxalq-hüquqi tənzimlənməsi xüsusiyyətləri, beynəlxalq hüququn subyektləri və mənbələri, beynəlxalq müqavilələr hüququ, beynəlxalq hüququn prinsipləri, beynəlxalq və milli hüququn qarşılıqlı nisbət məsələləri, beynəlxalq hüquqda məsuliyyət, beynəlxalq mübahisələrin dinc yolla həll edilməsi, beynəlxalq təşkilatlar hüququ, beynəlxalq təhlükəsizlik və xarici əlaqələr hüququ, beynəlxalq hüquqda ərazi, beynəlxalq dəniz hüququ, beynəlxalq hava hüququ, beynəlxalq kosmos hüququ, beynəlxalq iqtisadi hüquq, beynəlxalq ekologiya hüququ, beynəlxalq humanitar hüquq, beynəlxalq cinayət hüququ və beynəlxalq hüququn digər sahələri öyrənilir. Beynəlxalq hüququn hər bir sahəsinin əsas xüsusiyyətlərinin və elementlərinin təhlili Azərbaycan Respublikası milli qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi nöqtəyi-nəzərindən çox əhəmiyyətlidir.</p>	
20	<p>İqtisadiyyatın əsasları Fənn çərçivəsində iqtisadi nəzəriyyənin əsas qanun və kateqoriyaları, iqtisadi elminin konsepsiyaları və müasir iqtisadi fikrin əsas istiqamətləri, iqtisadi proseslər, iqtisadi qanunauyğunluqlar, iqtisadi alətlər, iqtisadi mexanizmlər, iqtisadi resurslar, bazar iqtisadiyyatı, bazar iqtisadiyyatında dövlətin rolu və funksiyaları, iqtisadi fəaliyyət, iqtisadi artım, milli iqtisadiyyat və dünya təsərrüfatı, makroiqtisadiyyat, mikroiqtisadiyyat, bazar iqtisadiyyatının modelləri haqqında biliklər əldə olunacaq; bazar iqtisadiyyatının ümumi xarakteristikası verilir və məhdud iqtisadi ehtiyatların səmərəli istifadə olunmasında bazar mexanizminin rolu müəyyənəşdirilir, iqtisadi subyektlərin qərar qəbul etməsini şərtləndirən prinsiplər mənimsənilir.</p>	4
21	<p>Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər Fənn çərçivəsində dünya iqtisadi sistemi, onun inkişaf prosesləri, qlobal iqtisadi problemlər, müasir dünya iqtisadiyyatının mexanizmi, dünya iqtisadiyyatının inkişafının əsas qanunauyğunluqları, dünya, regional və milli təsərrüfat əlaqələrinin qarşılıqlı asılılığı, iqtisadi qloballaşma şəraitində fəaliyyət göstərən dövlətlərinin beynəlxalq iqtisadi münasibətlər sistemi, beynəlxalq ticarət, beynəlxalq səviyyədə ticarətin tənzimlənməsi, beynəlxalq işçi qüvvəsi bazarı, beynəlxalq işçi qüvvəsinin miqrasiyası, beynəlxalq iqtisadi inteqrasiyanın formaları və səviyyələri, beynəlxalq maliyyə və iqtisadi təşkilatlar haqqında biliklər əldə olunacaq. Bundan əlavə, müxtəlif dövlətlərin, təsərrüfat subyektlərinin mallar, xidmətlər, əmək, kapital və istehsalın digər faktorları ilə beynəlxalq mübadilə sahəsində qarşılıqlı fəaliyyətinin qanunauyğunluqları öyrənilir.</p>	4
22	<p>Müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və informasiya təhlükəsizliyi Fənn çərçivəsində müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının təsnifatı və xüsusiyyətləri; müxtəlif növ kompüter qurğuları və şəbəkə texnologiyaları daxil olmaqla, informasiya texnologiyalarının (İT) əsasları; İkilik say sistemləri kimi müxtəlif məlumatların təqdim etmə sxemləri; İT mühitində fəaliyyət göstərmək üçün lazım olan alətlər və təbiiqlərə giriş təqdim edilir; informasiyanın kompüter emalının əsas prinsipləri (kodlaşdırılması, saxlanması, ötürülməsi və s.) öyrənilir. İnformasiya cəmiyyətinin konsepsiyası və xüsusiyyətləri, cəmiyyətin informasiyalaşdırılması prosesinin inkişaf mərhələləri, müxtəlif sahələrdə</p>	3

	<p>informasiya texnologiyalarının rolu (Elektron həyat; Kommunikasiya; Virtual cəmiyyət; Elektron imza və s.) informasiya texnologiyalarının effektivliyinin meyarları, informasiya və kiber təhlükəsizlik;</p> <p>Müasir əməliyyat sistemləri (ƏS) və onların iş prinsipi; Əməliyyat sistemlərində faylların idarə olunması;</p> <p>Proqramlaşdırmanın əsasları;</p> <p>Şəbəkələşmə; Veb sistemləri və texnologiyaları;</p> <p>Veb səhifələrin hazırlanması (HTML kodları və WYSIWYG redaktorlar);</p> <p>Süni intellekt sistemləri;</p> <p>İnformasiya təhlükəsizliyi və ona nail olma yolları; şifrələmə üsulları; kriptosistemlər; steqanoqrafiya; informasiyanın gizlədilməsi üsulları; şəbəkə təhlükəsizliyi; rəqəm imza texnologiyası; kompüter və informasiyanın kiberhücumlardan qorunması və icazəsiz istifadəsinin qarşısını almaq üçün təhlükəsizlik tədbirlərindən istifadə etmək, antiviruslar və s.;</p> <p>MS Office 365 paket proqramlarının tətbiqləri: MS Word mətn prosessorunun imkanları, MS Excel cədvəl prosessorunda mürəkkəb (ixtisas üzrə) cədvəllərin qurulması, hesablamaların aparılması, və s., Təqdimatların hazırlanması, PDF fayllarının hazırlanması və redaktəsi, Teams proqramı və s. proqramların (tətbiqi proqramların) imkanlarından istifadə;</p> <p>Verilənlər bazası (VB), Verilənlər bazasının idarəetmə sistemləri (VBİS) və onun imkanları öyrədilir.</p>	
23	<p>İxtisas yönümlü xarici dil</p> <p>Fənn tələbələrə tədris olunan dilin səs quruluşunu, leksik-semantik təbiətini, lüğət tərkibini, dilin qrammatik strukturunu və tərkib elementlərini, leksik-qrammatik vahidlərin paradigmatik və sintaqmatik əlaqələrini, onların funksionallığını və s. məsələləri nəzəri aspektdə öyrədir, eyni zamanda, bu biliklərin tətbiqi vərdişlərini formalaşdırır. Fənn çərçivəsində xarici dilə yiyələnmək üçün danışmaq, yazmaq, oxumaq və dinləmə bacarıqları sisteməlik şəkildə inkişaf etdirilir. Bu fənn tələbələrdə öyrədilən dildə sərbəst formada fikir və düşüncələrini ifadə etmək, təqdim olunan dil materialının təhlilini aparmaq bacarığını da formalaşdırır.</p>	20
24	<p>Mülki müdafiə</p> <p>Fənn çərçivəsində fəvqəladə halların qarşısının alınması və aradan qaldırılması üçün vahid dövlət sistemi, təbii fəlakətlər zamanı təhlükəsizliyin təmin edilməsində vətəndaşların hüquq və vəzifələri, fərdi və kollektiv müdafiə prinsipləri, qəza-xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər, ilk tibbi yardımın göstərilməsi, təcili təxliyə və bərpa tədbirləri, təhsil sahəsində mülki müdafiə tədbirləri təşkil etmək kimi məsələlər tədris olunur.</p>	3
25	<p>Strateji idarəetmə</p> <p>Fənn çərçivəsində strateji idarəetmə və planlaşdırma, onun tarixi, əsas prinsipləri, məqsədləri, informasiya resurslarının strateji idarə olunması, informasiya savaşı, psixoloji savaş və təbliğat (propaqanda), siyasət sahəsində strateji idarəetmə, sosial sahədə strateji idarəetmə, iqtisadi sahədə strateji idarəetmə, strategiyanın hazırlanması prosesində vəziyyətin analizi, strateji məqsədlərin düzgün formalaşdırılması, daxili və xarici mühitin nəzərə alınması, təhlili, qərar qəbul etmə prosesi, qərarların qəbul edilməsi prosesində risklərin minimuma endirilməsi, strategiyaların qiymətləndirilməsinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri, strategiyaların reallaşdırılması, nəzarət, strateji</p>	3

	idarəetmənin effektivliyinin qiymətləndirilməsi, qərar qəbul etmə metodları, strateji idarəetmənin modelləri, strateji idarəetmənin instrumentləri kimi məsələlər tədris olunur. Əsas diqqət strateji təhlilin metodlarının öyrənilməsinə yönəldirilir.	
26	Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizliyinin əsasları Fənn çərçivəsində milli təhlükəsizlik nəzəriyyələri, Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizliyinin konseptual və hüquqi əsasları, prinsipləri, bütövlükdə milli təhlükəsizlik sistemi, Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycan milli təhlükəsizliyinə ən ciddi təhdid kimi, Azərbaycanın hərbi təhlükəsizliyi, iqtisadi təhlükəsizliyi, enerji təhlükəsizliyi, informasiya-ideoloji təhlükəsizliyi, ekoloji təhlükəsizliyi, Azərbaycanın beynəlxalq təhlükəsizliyin təmin edilməsi prosesində iştirakı, transmilli təhlükələrə qarşı mübarizə kimi məsələlər tədris olunur.	3
...	Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər¹ Burada olan fənlər hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada müəyyən edilir və həmin ixtisasın tədris planında əksini tapır. (Seçmə fənlər)	60
27	Seçmə fənn:	4
27.1	Avropa və Amerika ölkələri tarixi «Avropa və Amerika ölkələrinin tarixi» fənninin tədqiqat obyektı, vəzifələri və tədrisnin əhəmiyyəti. Müasir tarixin dövrləşdirilməsi və tarixşünaslığı. Fənnin metodu, tədqiqat prinsipləri və başqa fənlərlə əlaqəsi. Avropa və Amerika ölkələrinin müasir tarixi ümumdünya tarixinin tərkib hissəsi kimi. Bu ölkələrin tarixinin müasir dövrünün bəşəriyyətin sosial tərəqqisində yeri və rolu. Avropa və Amerika ölkələrinin müasir tarixinin Birinci dünya müharibəsindən sonrakı illərdən başlayaraq davam edən azadlıq hərəkatı ilə zənginləşmiş. 1918 – 1929–cu illərdə Avropa və Amerika ölkələrində iqtisadi və siyasi vəziyyətin sabitləşməsi baş vermişdir. 1929 – 1939–cu illərdə qərb ölkələrində dərin iqtisadi böhran, 1939 – 1945–ci illər II Dünya müharibəsində antifaşist koalisiyanın qələbəsi. Kapitalizmin və sosializm cəbhələri arasında mübarizədə sosializmin məğlubiyyəti. Müasir beynəlxalq və regional təşkilatlar və sivilizasiyanın inkişafına onların təsiri. Birinci dünya müharibəsindən sonra ABŞ-ın daxili və beynəlxalq vəziyyəti. V.Vilson hökumətinin daxili siyasəti. ABŞ-ın Paris sülh konfransında iştirakı. Tədris zamanı Beynəlxalq aləmdə baş verən hadisələr və dövlətlərarası münasibətlər öyrənilir. Fənnin tədrisi prosesində əsasən dünya siyasətinin formalaşmasında əhəmiyyətli rol oynayan dövlətlərin beynəlxalq münasibətlərin formalaşmasında oynadığı rolun öyrənilməsinə geniş yer verilir.	
27.2	Postsovet ölkələrinin siyasi sistemləri Postsovet ölkələrinin siyasi sistemlərinin predmeti, metodoloji və dövrləşdirilməsi. Əsas kateqoriyalar. Postsovet ölkələrinin siyasi sistemlərinin öyrənilməsinin metodları. Postsovet ölkələrinin siyasi sistemlərinin formalaşması və inkişafı. Prezident institutunun formalaşması. Prezident institutunun xüsusiyyətləri. Postsovet ölkələrində qanunverici orqanın formalaşması. Postsovet ölkələrində qanunverici orqanın fəalliyətinin əsas xüsusiyyətləri. Postsovet ölkələrində siyasi elitasının təşəkkülü və evolyusiyası. Postsovet ölkələrində muxalifət. Siyasi məkanın strukturlaşması. Müasir dünyada qloballaşma və siyasi sistemlər. Müasir siyasi sistemlərinin inkişafının aktual problemləri.	

28	Seçmə fənni:	5
28.1	<p>Beynəlxalq münasibətlərin formalaşmasının əsasları və təkamülü</p> <p>Beynəlxalq münasibətlərin formalaşması və təkamülü fənni qədim dövrdən günümüzə qədər olan dövrə kimi olan siyasi əlaqələrin qurulması metodlarını öyrənir. Qədim Yunanıstan, Roma və Qədim Şərqi tarixində dövlətlərarası münasibətlər və siyasi fikir böyük əhəmiyyət daşımışdır. Hər bir dövlətin yarandığı gündən öz fəaliyyətində xarici əlaqələrə, beynəlxalq münasibətlərə daim xüsusi diqqət ayırmasına, özünün dünya dövlətləri sırasında, beynəlxalq münasibətlər sistemində iştirakına böyük əhəmiyyət verməsinə baxmayaraq, bu əlaqələri, təmasları uzun müddət başqa elm sahələrinin nümayəndələri tarixçilər, filosoflar, hüquqşünaslar, iqtisadçılar, hərbi strateqlər öyrənir və təhlil edirdilər. Vestfal müqaviləsinin imzalanması ilə yeni bir tarixi dövr başladı. Beynəlxalq münasibətlər sisteminin formalaşmasının əsas hərəkətverici qüvvəsi Avropada XV -XVI əsrlərdə milli dövlətlərin yaranması, istehsal və əmək bölgüsünün və bütövlükdə kapitalist sisteminin formalaşması prosesinin başlanması oldu. Beynəlxalq münasibətlər elminin vətəni ABŞ hesab olunur. Beynəlxalq münasibətlər fənninin meydana gəlməsi Birinci Dünya müharibəsinin dəhşətlərinə intellektual reaksiyanın nəticəsi idi. Birinci dünya müharibəsindən sonra ilk dəfə məhz bu ölkədə “Beynəlxalq münasibətlər” dərslisi nəşr olunur (1919). Tanınmış ABŞ alimi Hans Morqentaunun “Millətlər arasında siyasi münasibətlər. Hakimiyyət və dünyauğrunda mübarizə” adlı fundamental əsəri (1948) o zamana qədər beynəlxalq münasibətlərlə bağlı mövcud olan dünyagörüşünü kökündən dəyişdi. Məşhur fransız sosioloqu Raymon Arona görə, beynəlxalq münasibətlərin məzmununu əsasən dövlətlər arasında olan münasibətlər təşkil edir. Öz növbəsində dövlətlərarası münasibətlər simvolik personaj olan diplomat və əsgərin özünəməxsus davranışlarında ifadə olunur.</p>	
28.2	<p>Beynəlxalq münasibətlərin regional aspektləri</p> <p>Fənnin əsas məqsədi tələbələrdə kursun konseptual aparatı haqqında aydın təsəvvür formalaşdırmaq; regionun beynəlxalq münasibətlər sistemindəki yeri və rolu haqqında təsəvvür yaratmaq; əsas regional beynəlxalq təşkilatların strukturu və fəaliyyəti ilə tanış olmaq; inteqrasiya qruplarının fəaliyyətinin əsas parametrlərini aşkar etmək; mövcud mexanizmləri göstərmək; regional təhlükəsizliyin təmin edilməsi; əsas regional münaqişələrin səbəblərini, mövcud vəziyyətini və həlli perspektivlərini müəyyən etmək; tələbələri beynəlxalq münasibətlərin regional aspektləri üzrə mövcud elmi tədqiqatlarla tanış etmək, onlara müstəqil axtarış vərdişlərini aşılamaq. “Beynəlxalq münasibətlərin regional aspektləri” fənninin tədris proqramı aşağıdakı mövzuları əhatə edir: Region beynəlxalq münasibətlərin bir alt sistem kimi; Regionun beynəlxalq həyatının əsas komponentləri; Avro-Atlantik regionu beynəlxalq münasibətlərin alt sistemi kimi; Postsovet məkanında beynəlxalq münasibətlərin xüsusiyyətləri: Asiya-Sakit Okean regionu beynəlxalq münasibətlər sistemində; Yaxın və Orta Şərqi regionu beynəlxalq münasibətlərin alt sistemində; Cənubi Asiyada beynəlxalq münasibətlərin əsas xüsusiyyətləri; Beynəlxalq amerikalı ölkələrarası münasibətlər sisteminin cizgiləri; Afrikanın subregionu kimi beynəlxalq münasibətlər sistemində; Azərbaycan beynəlxalq münasibətlər sistemində</p>	
29	Seçmə fənni:	5
29.1	Postsovet ölkələrinin siyasi və iqtisadi problemləri	

	<p>Postsovet ölkələrində iqtisadiyyat. Sosial-siyasi inkişaf. Xarici siyasətin prioritetləri. Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər. Regional təhlükəsizlik. SSRİ-nin dağılması. Postsovet məkanında yeni müstəqil dövlətlərin yaranması. SSRİ-də dövlət hakimiyyəti sistemi Sovet federalizmi sisteminin böhranına səbəb oldu. "Suverenliklər paradı" baş tutdu. Etnomillətçilik parçalanma proseslərini sürətləndirdi. 1990-cı illərin birinci yarısında iqtisadi böhran Postsovet ölkələrində islahatların müxtəlifliyinə gətirib çıxardı. İqtisadi əlaqələrin şaxələndirilməsi pozuldu və Postsovet məkanı dünya bazarının resurs seqmentinə çevrildi.</p>	
29.2	<p>Asiya və Afrika ölkələri tarixi Asiya və Afrika ölkələrinin tarixi ümumdünya tarixinin tərkib hissəsidir. Asiya və Afrika ölkələrinin tarix kursu yeni və ən yeni dövrü əhatə etməklə bu regionda yaşayan xalqların tarixini XVII əsrdən başlayaraq bu günə kimi izləyir. Kursun əsas məqsədi adı çəkilən qitələrdə ümumdünya tarixi proseslərin ümumi qanunauyğunluqlarını göstərməkdir. Kursun tədrisi tələbələrin ümumtəhsil və dünyagörüşlərinin hazırlığında əhəmiyyətli rol oynamaqla bərabər, onların intellektual inkişafına da əsaslı təsir göstərir. Bu fənn dünya tarixinin mühüm tərkib hissəsini təşkil edən Asiya və Afrika ölkələrinin XVII əsrin sonlarından müasir dövrə qədərki tarixini, bu dövr ərzində baş vermiş milli oyanış, milli azadlıq hərəkatlarını mərhələlərlə tələbələrə öyrədir. Asiya və Afrika ölkələrinin tarixi ümumdünya tarixinin ayrılmaz, onunla sıx bağlı olan mühüm tərkib hissəsidir və bütövlükdə ümumdünya tarixi proseslərinə xas olan ümumi qanunauyğunluq Asiya və Afrika ölkələri tarixinə də aiddir. Yeni dövrdə Şərqi ölkələri xalqlarının iqtisadi və siyasi geriliyinin, onların inkişafının eybəcər şəkli almasının və Avropanın qabaqcıl ölkələrindən asılı qalmasının həlledici səbəblərindən biri də Avropa dövlətlərinin qarətçilik və müstəmləkəçilik siyasəti idi. Asiya və Afrika ölkələri xalqlarının daxili və xarici zülmkarlara qarşı mərhələli mübarizəsinin öyrənilməsində Azərbaycan tarixçiləri də dünyanın mütərəqqi fikrli tarixçilərinin obyektiv elmi təhlillərinə və qərəzsiz mövqelərinə istinad edərək müasir dünyanın tələbləri baxımından mövcud problemlərə tarixi hadisələrin baş verməsi, gedişi və nəticələrinə obyektiv yanaşmanı özlərinin müqəddəs borcu hesab edirlər.</p>	
30	Seçmə fənni:	5
30.1	<p>Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində qloballaşma prosesləri Qloballaşma anlayışı və mahiyyəti . Qloballaşmanın yaranması . Qloballaşmada müasir proseslər. Qloballaşma dövründə dövlət aspekti. Qloballaşma və cəmiyyət. Qloballaşmanın iqtisadi aspekti. Qloballaşmanın siyasi səbəbləri. Qloballaşmanın social səbəbləri . Qloballaşmanın ekoloji səbəbləri. Qloballaşma prosesində Azərbaycan. Qloballaşmada din aspekti . Qloballaşmanın dinamikası. Qloballaşma dünyada beynəlxalq kapital . Qloballaşma və TMK. Qlobal dünyada sivilizasiyaların rolu.</p>	
30.2	<p>Beynəlxalq münasibətlərin humanitar aspektləri Beynəlxalq münasibətlərdə beynəlxalq humanitar əlaqələr. Postbipolyar dövrdə dünya siyasətində humanitar mövzunun aktuallaşması. Şəxsiyyət təhlükəsizliyinin rinqsepsiyası. Müasir dünya siyasətində Hüququn yeri və rolu. Beynəlxalq humanitar hüququn inkişafı. Humanitar sahədə beynəlxalq təşkilatların fəalliyəti. İnsan hüquqları konsepsiyası. İnsan hüquqlarının təmin olunmasında beynəlxalq əməkdaşlıq. Miqrasiya proseslərinin humanitar aspektləri. Dünya</p>	

	siyasətində mədəniyyətlərarası münasibətlər.Dünya humanitar məkanı və humanitar siyasət.humanitar əməkdaşlığın məqsədləri və formaları.Təhsil,elm, mədəniyyət dünya siyasətinin aləti kimi. Mədəni diplomatiyanın forma və metodları. Azərbaycan Respublikası Humanitar siyasətinin və mədəni diplomatiyasının xüsusiyyətləri.	
31	Seçmə fənni:	5
31.1	Beynəlxalq biznesin əsasları Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, dünyanın heç bir ölkəsi xarici iqtisadi əlaqələr qurmadan öz milli iqtisadiyyatının normal inkişafını təmin edə bilməz. Ölkələr arasında bu əlaqələr çoxşaxəlidir və onun müxtəlif formaları mövcuddur. Beynəlxalq iqtisadi münasibətlərin 2\3 hissəsindən çoxu beynəlxalq biznes əlaqələrinin payına düşür. Kommersiyasız biznesin qeyri-mümkünlüyü hamı üçün bəllidir. Beynəlxalq biznesin mahiyyəti, məzmunu, məqsədi, Beynəlxalq biznesin növləri və beynəlxalq biznesin təşkili formaları, Beynəlxalq biznesin sferası, Dünya maliyyə mühiti, Beynəlxalq biznesin inkişaf istiqamətləri, Beynəlxalq ticarətin mahiyyəti və əlamətləri, Kapitalın beynəlxalq hərəkəti, Beynəlxalq injiniring xidməti, Beynəlxalq biznesdə qiymətin əmələ gəlmə strategiyası, İdxal və ixrac sövdələşmələrində danışıqların aparılmasıdır.	
31.2	Politologiya Politologiya siyasət haqqında elmdir. Siyasi fikrin inkişafının əsas mərhələləri. Azərbaycanın siyasi fikrinin inkişaf mərhələləri. Siyasət cəmiyyətin tənzimləyici, təşkilədiçi və nəzarətedici funksiyasıdır. Siyasi hakimiyyət və onun daşıyıcıları. Siyasi elita. Siyasi sistem nəzəriyyəsi. Siyasi rejimlər. Siyasi partiyalar və partiya sistemləri. Demokrasiya : əsas təsisatlar. Parlament başlıca demokratik təsisatdır.Seçki sistemləri. Dövlət başlıca siyasi təsisatdır. Siyasi şüur və siyasi ideologiya.Siyasi mədəniyyət.Vətəndaş cəmiyyəti. Dünya siyasəti nəzəriyyəsi və beynəlxalq siyasi münasibətlər. Modernləşdirmə konsepsiyası siyasi inkişafın nəzəri modeli kimi. Siyasi texnologiyalar. Siyasi tədqiqatlar və siyasi təhlil. Siyasi qərarların qəbulu. Beynəlxalq münasibətlərin politologiyası.Beynəlxalq siyasətin qlobal problemləri . Dövlətin xarici siyasət fəaliyyəti.	
32	Seçmə fənni:	3
32.1	İnsan hüquqları Müasir dövrdə əhalinin hüquqi cəhətdən maarifləndirilməsi, hüquqi düşüncə və mədəniyyətinin günün tələbləri səviyyəsində inkişaf etdirilməsi demokratik-hüquqi dövlətin və vətəndaş cəmiyyətinin qurulması prosesinə təkan verən ən mühüm amillərdəndir. Dünya birliyinin bərabərhüquqlu üzvü olan Azərbaycanda insan hüquqlarının təmini dövlətin əsas prioritet məqsədləri sırasına daxildir. Mütərəqqi haldır ki, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası dövlət quruculuğu tarixində ilk dəfə olaraq insan hüquqlarının təbii xarakter daşmasını özündə əks etdirmişdir. Belə ki, Əsas Qanunumuza müvafiq olaraq, hər kəsin doğulduğu andan toxunulmaz, pozulmaz və ayrılmaz hüquqları və azadlıqları vardır və bu hüquqların da reallaşdırılmasında keyfiyyətli hüquq təhsilinin mühüm rolu şübhəsizdir. Əhalinin hüquqi baxımdan maarifləndirilməsi demokratik, hüquqi dövlətin və vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılmasının mühüm cəhətlərindən olmaqla yanaşı, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsini daha səmərəli təmin etmək baxımından da böyük əhəmiyyət daşıyır. Təhsil peşəkar mütəxəssislərin hazırlanması məqsədini daşımaqla yanaşı, həm də	

	<p>fərdlərin cəmiyyətdə azad iştirak edə bilən şəxsiyyət kimi formalaşmasına təkan verməli, onların cəmiyyətin sosial, iqtisadi, mədəni siyasətlə əlaqədar qərarların qəbul edilmə prosesində iştirakı üçün bacarıqlar əldə etməsi vasitəsi olmalıdır. Bu baxımdan insan hüquqları sahəsində təhsil peşəkar mütəxəssislərin hazırlanması zərurətini daim önə çəkir. Fənnin proqramında insan hüquqlarının ən aktual məsələlərinə həsr olunmuş mü- hazirələr öz əksini tapmışdır. Əsas etibarilə insan hüquqlarının anlayışı, mahiyyəti və əsas prinsipləri, müasir strukturu, mənbələri, insan hüquqlarının beynəlxalq-hüquqi müdafiəsi, universal müqavilə və qeyri-müqavilə mexanizmləri, Avropa Şurası və insan hüquqlarının müdafiəsi, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi, insan hüquqlarının beynəlxalq müdafiəsinin regional sistemi, insan hüquqlarının müdafiəsində ombudsmanın rolu, insan hüquqları və beynəlxalq humanitar hüquq kimi mövzulara həsr olunmuş mühazirələrin tədris olunması nəzərdə tutulmuşdur.</p>	
32.2	<p>Mədəniyyətşünaslıq və gender giriş Müasir dövrdə gender və mədəniyyətşünaslıq məsələsi aktual məsələlərdən birinə çevrilmişdir. Xüsusilə, XXI əsrdə gender məsələsi qlobal xarakter almışdır. Benəlxalq münasibətlər sahəsində əsrlər boyu mədəniyyətin necə formalaşdığı, ona təsir göstərən faktorların öyrənilməsi, ümumiyyətlə dövlətlərin siyasi quruluşunun mədəniyyətinin inkişafına təsiri və s. bu kimi məsələlərin öyrənilməsi olduqca vacibdir. Eləcə də gender məsələsi, genderin tarixi inkişafı, müxtəlif cəmiyyətlərdə gender münasibətləri, bu kimi məsələlər hal hazırda aktualıq təşkil edən mövzulardandır. Mədəniyyətin mahiyyəti və əsas funksiyaları. XX əsr mədəniyyəti. Mədəniyyət və onun tarixi təsnifatı. Mədəniyyət və onun tarixi təsnifatı. Gendere giriş. Genderə kompleks yanaşma tərz. Genderin planlaşdırılması. Gender və siyasət.</p>	
33	Seçmə fənni:	6
33.1	<p>Diplomatik yazışma və diplomatik Protokol Funksional üslublar haqqında. Diplomatik altüslubu. Sənəd anlayışına nə daxildir. Diplomatik sənədlərin növləri və xüsusiyyətləri. İdarəedaxili sənədlər. Diplomatik sənədlərin unifikasiyası. Diplomatik sənədlərin tərkib hissələri Diplomatik yazışmalarda sözün qüdrəti. Beynəlxalq müqavilələr. Eriket. Dövlət orqanları. Diplomatik münasibətlər. Diplomatik və konsul missiyaları. Diplomat. Diplomatik korpus. Diplomatik imtiyaz və immunitetlər. Diplomatik yazışma və diplomatik sənədlər. Vizitlər və söhbətlər. Geyim. Vizit kartı. Suvenirilər. Diplomatik qəbullar. Beynəlxalq nəzakət normaları. Xüsusi nümayəndə heyətinin qəbulu və nümayəndə heyətinin xarici səfərləri. Beynəlxalq danışıqlar və konfranslarda diplomatik protokol</p>	
33.2	<p>Geopolitika “Geopolitika” fənn kimi ölkənin coğrafi mövqeyinin ortaya qoyduğu iqtisadi, sosial, siyasi və strateji amillərin onun xarici siyasətinə təsirin imkanlarını öyrənir. Fənnin tədris proqramında əsasən aşağıdakı mövzulara yer verilir: Geopolitika elminin yaranması və inkişafı; Geopolitikanın əsas qanunları və aktorları; Geopolitikanın ilkin mənbələri və inkişaf tarixi (Planetin XIX əsrə qədərki ilkin geopolitik ideya və mənbələrinin qısa tarixi, Qədim Çin və Hindistanın geopolitik təlimləri, Ərəb dünyasının qədim geopolitik konsepsiyaları, Qədim yunan və romalıların geopolitik təlimləri, Orta əsrlərdə və yeni dövrdə Avropanın əsas geopolitik təlimləri və nəzəriyyələri); Dünyanın geopolitik strukturunun formalaşması; Kontinental Avropa klassik geopolitik</p>	

	məktəbinin yaranması, xarakteristikası və əsas nəzəriyyələri; İkinci Dünya Mühəribəsi dövründə əsas iştirakçı dövlətlərin geopolitik konsepsiyaları və hədəfləri; Rusiyanın geopolitik məktəbi; Türkləri geopolitik baxışları (Osmanlı türklərinin geopolitik baxışları, Atatürkün geopolitik düşüncələri, Türkiyənin soyuq müharibə dövründə geopolitik hədəf və nəzəriyyələri); XX əsrin II yarısı və müasir dövrdə Qərb ölkələrinin geopolitikası (Avropa Kontinental geopolitikası, İngilis-amerikan atlantik geopolitikası); Müasir dünya sistemi və onun geopolitik reallıqları və Qlobal geopolitikanın yeni dövrünün əsas tendensiyaları.	
34	Seçmə fənni:	6
34.1	Beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatları Beynəlxalq qeyri dövlət təşkilatları fənninin əsasları. XX əsrin 20-40 illərdə QDT inkişafı və Böhranı. II Dünya müharibəsindən sonra QDT fəaliyyəti. QDT beynəlxalq əlaqələr sistemində təsiri. BMT ilə Qeyri Dövlət Təşkilatları arasında əlaqələr. Epik növün janrları .Avropa Şurası- yeni tipli beynəlxalq təşkilat.. Qeyri dövlət təşkilatları və müasir beynəlxalq inkişaf. Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasətinin formalaşmasında Qeyri dövlət təşkilatların fəaliyyəti. Amnesty International BQHT. Human Rights Watch BQHT. Greenpeace BQHT. Beynəlxalq Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Federasiyası.. Regional inteqrasiyalar-Siyasi təşkilatlar.	
34.2	Məntiq və ritorika Məntiq və təfəkkür prosesi.Təfəkkürün forma və qanunlar anlayışı Məntiq və dil Məntiqi biliklərin yaranması və inkişafı.Anlayış. Anlayışın ümumi səviyyəsi.Anlayışın növləri.Anlayışlar arasında münasibətlər.Anlayışlar arasında məntiqi əməliyyatlar.Tərif. Anlayışların bölgüsü.Siniflər üzərində əməliyyatlar.Hökm. Hökmün ümumi səviyyəsi. Hökm və cümlə. Sadə hökmlər , onların növləri və tərkibi.Hökmərdə terminlərin ehtiva olunması.Mürəkkəb hökmlər.Hökmlər arasında məntiqi münasibətlər. Təfəkkürün formal məntiqi qanunları. Təfəkkür qanunu nə deməkdir? Eyniyyət qanunu. Ziddiyyətsizlik qanunu.Üçüncü istismar qanunu. Kafi əsas qanun. Əqli nəticə.Əqli nəticənin ümumi səviyyəsi.Nəticə çıxarma qaydası anlayışı. Bilavasitə əqli nəticə və formaları.Dedduktiv əqli nəticə. Şərti qəti sillogizm. Qəti sillogizmin ümumi səviyyəsi.Sillogizmin fiqur və modusları. Ayırıcı hökmlərdən və münasibət bildirən hökmlərdən yaradılan sillogizmlər. Sualın məntiqi.Sualın növləri. Modal hökmlər. İnduktiv əqli nəticə. İnduksiyanın ümumi səviyyəsi.Tam və natamam induksiya.Populyar induksiya.Elmi induksiya.Səbəbiyyət əlaqələrini müəyyən etməyin induktiv metodları.Statistik ümumiləşdirmə. Analogiya. Sübut və təkzib. Nitq mədəniyyəti və natiqlik sənəti	
35	Seçmə fənni:	5
35.1	Müasir beynəlxalq münasibətlərdə enerji diplomatiyası Müasir dövrdə dünyada baş verən inkişaf tendensiyalarını, dövlətlərarası münasibətləri, beynəlxalq münasibətlər sistemini anlamaq və analiz etmək üçün dövlətlərin milli maraqlarının tədqiqinə böyük ehtiyac duyulmaqdadır.Hər hansı bir dövlətin milli maraqlarının nədən ibarət olduğunu bilmədən onun beynəlxalq münasibətlər sistemindəki mövqeyini, iqtisadi, siyasi və hərbi potensialını, qonşu dövlətlərə və regionlara münasibətdə tutduğu mövqeyini düzgün müəyyənləşdirmək mümkün deyil. “Müasir beynəlxalq münasibətlərdə enerji diplomatiyası” kursunun əsas məqsədi dünya dövlətlərinin transformasiyası	

	<p>konteksində tələbələri enerji siyasətinin əsas müddəaları ilə tanış etmək, beynəlxalq əlaqələrdə enerji məsələsinin önəmini göstərmək, onun rolunu dövlətlərin milli maraqlarının müdafiəsini və dayanıqlığını qeyd etməkdir. XX yüzillikdə dövlətlərarası danışıqların, müqavilələrin, sazişlərin çoxunun əsas baskarı məhz neft olmuşdur. Müharibələr tarixində keyfiyyət və kəmiyyətə yeni mərhələnin – dünya müharibələri mərhələsinin başlanması da bilavasitə neft adı ilə bağlıdır. “Nəft” kəlməsi müxtəlif dillərdə müxtəlif cür adlanması və səslənsə də, öz əhəmiyyətini və ictimai – siyasi əhəmiyyətinə görə neft məfhumu vahid mənanı özündə ehtiva edir. Bu məna onun son dərəcə gərəkli və əvəzolunmazlığından irəli gəlir. “Müasir beynəlxalq münasibətlərdə enerji diplomatiyası” kursunun öyrənilməsi nəticəsində tələbə “enerji siyasəti”, “enerji diplomatiyası”, “enerji təhlükəsizliyi” kimi əsas anlayışları öyrənməlidir. Dünya iqtisadi siyasətində, enerji siyasətinin parametrlərini, ölkələrin xarici siyasət prioritetləri arasında yerini və rolunu bilməli, enerji geosiyasəti sahəsində hadisələri müstəqil analiz etməlidir. Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq mövqeyinin güclənməsində, Xəzər dənizinin sahillərində yerləşən Azərbaycanın müstəqil inkişafı, dövlət təhlükəsizliyi və geosiyasi mövqeyinin formalaşmasında enerji siyasətinin rolunu öyrənməlidir.</p>	
35.2	<p>Beynəlxalq münasibətlərin hərbi-siyasi aspektləri Fənnin tədris proqramı çərçivəsində digər məsələlərlə yanaşı qloballaşma prosesləri, ikinci demografik keçid, çoxmərkəzli dünya nizamının formalaşması, dəyişən rol nəzərə alınmaqla, təhlükəsizlik və beynəlxalq münasibətlərin aktual problemləri sistemli mövqedən nəzərdən keçirilir. Müasir dünyada nüvə silahı və hərbi zorakılıq, strateji sabitlik problemləri, perspektivli sistemin hərbi və informasiya qarşılıqlı vasitələrində rolu haqqında izahata yer verilir. Seçmə fənni mənimsəməsi nəticəsində tələbə: “Təhlükəsizlik” vəziyyətinin mahiyyətini, təhlükəsizlik və sistemlərin inkişafı şərtləri arasında əlaqəni dərk etməlidir. Bəşəriyyətin tək özünü inkişaf etdirən sistem kimi inkişafına təsir edən əsas amilləri bilmək və dərk etməli; bu mövqələrdən mövcud vəziyyəti beynəlxalq və hərbi təhlükəsizlik sahəsində mövcud problemlərlə uzlaşaraq qiymətləndirə bilməli; beynəlxalq terrorizm, nüvə silahlarına nəzarət, informasiya müharibəsi və informasiya təhlükəsizliyi kimi aktual məsələlər daxil olmaqla, dövlətlərarası münasibətlərin konkret sahələrində yaranan problemləri sistemli mövqedən qiymətləndirə bilməli; beynəlxalq təhlükəsizliyin aktual problemlərinə dair müxtəlif səviyyəli analitik, elmi və digər informasiya materiallarının tənqidi təhlili bacarıqlarına malik olmalıdır.</p>	
36	Seçmə fənni:	5
36.1	<p>Diplomatik və işgüzar etiket «Diplomatik və işgüzar etiket» diplomatik etiketin beynəlxalq və milli normativ-hüquqi bazası, onun formalaşması tarixi; diplomatik etiketin əsas prinsipləri və vəzifələri; diplomatik etiketin mahiyyətini əks etdirən əsas anlayış, termin və kateqoriyalar; diplomatik etiketin əsas qayda və normalarının diplomatlar və iş adamlarının imicinin formalaşmasında rolu; diplomatik etiketin milli xüsusiyyətləri . Rəsmi diplomatik davranışın universal beynəlxalq və milli qayda və ənənələri. və s.</p>	
36.2	<p>Xalq diplomatiyası “Xalq diplomatiyası” fənninin predmeti. Xalq diplomatiyasının nəzəri və tarixi məsələləri. İctimai diplomat: keyfiyyət xüsusiyyətləri və fəaliyyət</p>	

	<p>prinsipləri.Xalq diplomatiyasının metodları. Qeyri-hökumət təşkilatlarının rolu.Xalq diplomatiyası və KİV. Xarici siyasət fəaliyyətinin informasiya dəstəyi.Avrupa İttifaqının xalq diplomatiyası: problemləri və inkişaf perspektivləri. ABŞ -nın xalq diplomatiyası yeni informasiya yüzilliyində. Azərbaycanın Xalq diplomatiyası. Xalq (ictimai) diplomatiyası dövlətlərarası kommunikasiyanın ən aktual və perspektivli formalarından biri kimi xarici siyasət proseslərinin tədqiqatçıların diqqətini getdikcə daha çox cəlb edir. Dünyadakı mövcud vəziyyət ölkəmiz haqqında obyektiv baxışın formalaşmasında, ona etimadın möhkəmləndirilməsində xalq diplomatiyasının resurslarından daha fəal istifadə edilməsi zərurətini diktə edir. Bu gün assosiasiya fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılmasına və ilk növbədə Asiya, Afrika və Yaxın Şərq ölkələri ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirir. Biz müxtəlif səviyyələrdə fikir mübadiləsi üçün yeni kanallar yaratmağa çalışırıq.</p> <p>Tarixən diplomatiyadan istifadə, onun forma və üsulları qədim dövrlərə, planetimizdə dövlətlərin formalaşmasına başlanılan dövrə gedib çıxır. Hər bir yaranan dövlət başqalarından təcrid olunmuş halda mövcud deyildi, onlarla bu və ya digər münasibətə girirdi. Çox vaxt dövlətlərin öz xarici siyasət məqsədlərinə çatma vasitəsi bütün qəddarlığına baxmayaraq, qadağan olunmayan müharibə idi. Üstəlik, müasir dünyada müharibə beynəlxalq hüquq normaları ilə tənzimlənir.</p>	
37	Seçmə fənni:	3
37.1	<p>Diplomatik portret</p> <p>Beynəlxalq münasibətlərdə münaqişələr və mübahisələrin diplomatik-siyasi yolla nizama salınması və həll edilməsində tarixi şəxsiyyətlərin rolunun araşdırılması həmişə aktualıq kəsb etmişdir. Tarixi şəxsiyyətlər, dövlət və siyasi xadimlər, həmçinin diplomatlar dövlətlərarası münasibətlərin formalaşması və inkişafında mühüm rol oynamış, beynəlxalq konfranslarda öz dövlətlərini təmsil edərək onların siması olmuşlar. Diplomatlar, ictimai-siyasi və dövlət xadimləri beynəlxalq problemlərin və məsələlərin həll edilməsində müxtəlif diplomatik vasitə və resurslardan istifadə etmiş, onların bu sahədə diplomatik-siyasi bilikləri və baxışları həlledici rol oynamışdır. Araşdırmalar göstərir ki, taleyüklü məsələlərin həll edilməsində və idarəçilik prosesində tarixi şəxsiyyətlərin malik olduğu fərdi xüsusiyyətlər, şəxsi keyfiyyətlər, ailə, mühit, təhsil, diplomatik bilik və təcrübə böyük rol oynamışdır. Dövlət idarəçiliyi, xarici siyasət və diplomatiya sahəsində uğur qazanan siyasi və dövlət xadimlərinin, eləcə də diplomatların reputasiyası mühüm əhəmiyyət kəsb etmiş, bu, bir sıra beynəlxalq problemlərin həll edilməsinə və vacib qərarların qəbul edilməsi ilə nəticələnmişdir.</p> <p>Diplomatiya, dünya siyasəti sahəsində bir sıra siyasi və dövlət xadimləri həm öz dövlətində, həm də bütövlükdə beynəlxalq münasibətlərdə yeni gərginlik ocaqlarının və müharibələrin baş verməsinə rəvac vermiş, xalqları fəlakətə sürüklənmiş, köhnə sistem yeni dünya nizamı ilə əvəzlənmişdir. Bu tarixi şəxsiyyətlər həm müsbət, həm də mənfi keyfiyyətlərə malik olmuş, həmin xüsusiyyətlər onların diplomatik fəaliyyətinə və siyasi baxışlarına təsir göstərmişdir.</p>	
37.2	<p>Konfliktologiya</p> <p>“Konfliktologiya” fənni münaqişə nəzəriyyəsinin əsas müddəalarını; münaqişələrin səbəbləri, funksiyaları və tipologiyalarını; münaqişənin inkişaf</p>	

	<p>mərhələləri və şəraitini; münaqişəli situasiyanın yaranması və onun aradan qaldırılması üçün ilkin analizin aparılmasını; Konfliktologiyaya sistemli yanaşma metodlarını; Münaqişənin qarşısının alınması və ya baş vermiş münaqişənin daha tez və sakitçiliklə aradan qaldırılması yollarını və tətbiqi konfliktologiya metodlarını mənimsəmək üçün tədris olunur. Eyni zamanda, fənnin tədris proqramında münaqişələrə yanaşma məsələsində Qədim, Orta və Yeni dövrlərdəki filosofların və nəzəriyyəçilərin münaqişələrlə bağlı müxtəlif fikirləri; münaqişələrin mahiyyəti, strukturu, tipologiyası və funksiyaları, habelə, “Nizam nəzəriyyəsi” və “Münaqişə nəzəriyyəsi” haqqında ətraflı məlumatlar öz əksini tapmışdır.</p>	
38	Seçmə fənni:	4
38.1	<p>Diplomatik və konsul xidmətləri Bəşər cəmiyyətinin inkişaf tarixində dövlətin xarici siyasət məsələləri, onun mühüm vasitəsi-diplomatiya hər zaman mühüm yer tutmuşdu. Məhz buna görə də diplomatiyanın yaranması və inkişafı tarixi ən qədim dövrlərdə dövlətlər arasındakı xarici əlaqələrin ilkin formaları haqqında məlumatlar, qədimdən başlayaraq bu günədək dövlətlərarası münasibətləri öyrənmək və b. məsələlərə görə diplomatik xidmətin təşkili və inkişafı problemlərini öyrənmək ən vacib məsələlərdən biridir. Diplomatik funksiyaların daşıyıcıları və icraçıları bütün dövlətlərdə xarici işlər idarəsi şəklində mövcud olan diplomatik aparat və xüsusi hazırlanmış diplomatik kadrların daimi işlədiyi xarici orqanlardır. Diplomatik xidmət nədir? Onun əsasını nə təşkil edir? Diplomatik fəaliyyətin prinsip və əsasları hansılardır?Diplomatik nümayəndəlik başçıları hansı şərtlərlə akredite edirlər. Diplomatin hüquq, imtiyaz və immunitetləri Diplomatik xidmət kursunda öyrənilir. Həmçinin diplomatik protokol, diplomatik münasibətlərin yaranması, diplomatik korpus və onun fəaliyyəti də diplomatik xidmət fənni tərəfindən araşdırılır. Diplomatik xidmət kursunda Azərbaycanda və xarici ölkələrdə diplomatik xidmətin təşkili məsələləri də müqayisəli şəkildə öyrənilməlidir. Ona görə də diplomatik xidmət kursunun öyrənilməsi ən aktual problemlərdən biridir; Diplomatik və konsul xidməti; siyasi proseslərin daha dərinə dərk edilməsi, dünya siyasətində baş verən hadisələrə və proseslərə dair daha obyektiv mülahizələr yürütmək üçün biliklərin əldə edilməsi istiqamətində mühüm rol oynayır. Kursun tədrisi zamanı diplomatiyanın keçdiyi tarixi inkişaf yoluna, qədim və müasir diplomatiya institutlarının müqayisəli təhlilinə, diplomatiyanın inkişaf xüsusiyyətlərinə, diplomatik münasibətlərin yaradılması və inkişaf etdirilməsi yollarına, diplomatiyanın yeni istiqamətləri olan “çoxtərəfli diplomatiya”, “iqtisadi diplomatiya”, diplomatiya və KİV kimi mövzuların öyrənilməsinə yer ayrır, diplomatiyanın dünya siyasətində yeri və müasir diplomatiyanın problemləri öyrənilir. Diplomatik xidmət orqanlarının fəaliyyəti, informasiya bazası, diplomatin şəxsi keyfiyyətləri və hansı üstünlüklərə malik olması, həmçinin diplomatik etiket qaydaları, diplomatik səfərlər və s. mövzular kursun tədrisi prosesində öyrənilir. ABŞ və Qərbi Avropada, Azərbaycanda diplomatiyanın əsas inkişaf xüsusiyyətlərinə əhəmiyyətli dərəcədə yer ayrılır.</p>	
38.2	<p>Müasir siyasi ideologiyalar İdeologiya, əsas yanaşma və interpretasiya. İdeologiyanın sosial funksiyaları. İdeologiyaların yaranması, ideoloji spektr. Liberalizm. Konservatizm. Sosializm. Marksizm. Nasionalizm. Faşizm. Anarxizm. Fundamentalizm. Siyasi fəaliyyət</p>	

	<p>müxtəlif sosial qruplar, siniflər və dövlətlərarası münasibətlər üzərində qurulur. Hakimiyyət problemi ilə bağlı olan hər hansı bir fəaliyyət siyasi xarakter daşıyır. Siyasət cəmiyyətin inkişafının müəyyən mərhələsində yaranır və o xüsusi mülkiyyətə əsaslanan istehsal formalarının, sosial strukturun, mədəniyyətin formalaşdığı dövrdə təşəkkül tapmışdır. Müxtəlif sosial qruplar öz mənafeələrini qoruyub saxlamaq üçün xüsusi idarəetmə aparatını yaradırlar. Siyasi hakimiyyət müxtəlif təsisat formaları vasitəsilə həyata keçirilir.</p> <p>Beynəlxalq münasibətlərin Vestfal sistemi (Bu sistem 1648-ci ildə 30 illik müharibədən sonra formalaşmışdır. Əsas ideyası-güclərin balansı, prinsipləri isə - milli maraqların və milli dövlətin öncəliyi, dövlət suverenliyi, daxili işlərinə qarışmamaq, bərabərlik və s.) müasir çağırışlar qarşısında durmaq gücündə deyil. Millət-dövlət forması müasir dünyada aparıcı rol oynasa da, ərazi və hakimiyyət tədricən bir-birindən uzaqlaşmağa başlamışdır. Coğrafi, sosial, mədəni, dini və iqtisadi sərhədlərin yerdəyişməsi, siyasi sərhədlərin də dəyişməsinə səbəb olmuşdur.</p>	
39	Seçmə fənni:	4
39.1	<p>Qafqaz regionu konfliktləri</p> <p>“Qafqaz regionu konfliktləri” adlı fənnin tədrisi gələcək diplomatlar üçün nəzərdə tutulmuş əsas fənlərdəndir. Diplomatiyanı özünə peşə seçmiş tələbələrə “Qafqaz regionu” anlayışı, buradakı konfliktlərin tarixi və reallığı barədə geniş məlumat vermək, izah və təhlil etmək sözügedən fənnin tədrisinin qarşısında duran mühüm şərtlərdəndir. Qafqaz regionu konfliktlərinə elmi-nəzəri yanaşma. Mənbəşünaslıq bazası. XX əsrin 90-cı illərində beynəlxalq vəziyyətin dəyişməsi və Qafqaz regionu. Qafqaz regionu uğrunda rəqabət: ziddiyyətlər və problemlər. Rusiyanın Qafqaz siyasəti: yeni reallıqlar kontekstində ABŞ-ın Qafqaz siyasəti: yeni dünya nizamında. İranın Qafqaz siyasəti: tarixi maraqlar baxımında. Türkiyənin Qafqaz siyasəti: regional mənafeyin qorunması prinsipi Avropa Birliyi və Qafqaz regionu. Qafqaz regionu və enerji layihələri. Qafqaz regionunda etnosiyasi münaqişələr. Rusiya Federasiyası daxilində etnik münaqişələr. Çeçenistan müharibəsi. Gürcüstan ərazisi: Cənubi Osetiya və Abxaziya münaqişəsi. Ermənistan- Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi. Ermənistan- Azərbaycan- Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində beynəlxalq ictimaiyyətin mövqeyi. Cənubi Qafqaz regionunun əhəmiyyəti, dünyada sülhün və təhlükəsizliyin bərqərar olunmasında yeri və rolu .</p>	
39.2	<p>Beynəlxalq mədəni əlaqələr</p> <p>Beynəlxalq münasibətlərdə mədəniyyətin rolu. Dövlətlərarası əlaqələrdə mədəniyyətin yeri və rolu. BMƏ fənninin predmeti və obyektı. Dövlətlərarası dialoqun qurulmasında BMƏ-in fəaliyyəti. BMƏ ilə məşğul olan şəxslər. BMƏ-nin qurulması. Mədəni irsin qorunmasında BMƏ-nin rolu. Turizim və muzeyşünaslığın BMƏ-nin inkişafında rolu. Kulturoloq, antropoloq, sosioloq, sənətşünas BMƏ ilə məşğul olan şəxslər kimi. Mədəniyyətin funksiyaları. Maddi və mənəvi mədəniyyət. Elitar mədəniyyətin cəmiyyətin inkişafında rolu, Multikulturalizm anlayışı. Multikulturalizmin "sivilizasiyalararası dialoq", "tolerantlıq" mövzuları ilə qarşılıqlı əlaqəsi: oxşar və fərqli cəhətləri. Cəmiyyətdə, mədəniyyətin inkişafında multikulturalizmin rolu. Qərbi dövlətlərdə multikulturalizm. Azərbaycanda multikulturaliz. Qloballaşma və mədəniyyət. Qloballaşmanın mədəniyyətə təsiri. Təsirinin</p>	

	<p>müsbət və mənfi tərəfləri. Din əsas münasibətlər toplusu kimi. DİN-in dövlətlərarası münasibətlərdə yeri. Vatikan diplomatiyası. Dinlərarası mübarizə. S.Hantinqtonun Silvizasiyaların toqquşması nəzəriyyəsi. Dialoq. Dinlərarası dialoq. Xristian mədəni bloku. İslam dünyası birliyi.və.s. Teatr və kinematoqrafiya. Beynəlxalq müsabiqələr. Festivallar. Olimpiya oyunları. Turizm bəzi ölkələrin iqtisadiyyatının əsas hərəkətverici qüvvəsi kimi. BMƏ-nin inkişafında Azərbaycan diasporasının yeri və rolu. Siyasi mədəniyyət anlayışı. Strukturu. Tərkib hissələri və formalaşması. Q.Almond və S.Verbin fikirləri. Multikulturalizm. Azərbaycan və Multikulturalizm. : YUNESKO, İSESKO, TÜRKSOY. Azərbaycan Respublikasının Postsovet məkanında müstəqil dövlətlərlə mədəni əlaqələri. Azərbaycan Respublikasının Avropa ölkələri ilə mədəni əlaqələri. Azərbaycan Respublikasının türk dünyası ilə mədəni əlaqələri. Azərbaycan Respublikasının türk dünyası ilə mədəni əlaqələri. Azərbaycan Respublikasının Asiya dövlətləri ilə mədəni əlaqələri. İslam dünyası və Azərbaycan Respublikası. Bakı-İslam mədəniyyətinin paytaxtı kimi</p>	
	Təcrübə	30
	<p>İstehsalat təcrübəsi tələbələrin peşə və praktiki hazırlığına birbaşa yönəlmiş bakalavr təhsilinin məcburi bir növüdür. İstehsalat təcrübəsinin əsas məqsədi tələbələrin tədris prosesində mənimsədikləri nəzəri bilikləri təcrübədə həyata keçirmək və möhkəmləndirmək, ixtisas üzrə praktiki vərdişlərə yiyələnmək və müəyyən peşəkarlıq təcrübəsi əldə etməkdən ibarətdir. Təcrübə müddətində tələbə praktikantlar qurumların bilavasitə beynəlxalq əlaqələri, müəssisədaxili idarəetmənin təşkili, tədqiqatlarının aparılması, təcrübə keçdiyi qurumun xarici əlaqələri haqqında informasiyaların toplanması və təhlili, idarəetmə qərarlarının qəbul edilməsi və s. haqqında lazımi biliklər və praktiki vərdişlər əldə edirlər.</p>	
	Cəmi	240